

Bulletin of Science and Education

**ВІСНИК НАУКИ ТА
ОСВІТИ**
ISSN 2786-6165 (online)

№ 1(43) 2026

**«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»):
журнал. 2026. № 1(43) 2026. С. 3559**

Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління (Рішення від 02.02.2026, № 1/2-26)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія)

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходиться застосування тематики наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✦ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✦ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✦ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✦ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)

- Литвинов А.С., Безкоровайний І.В.** 2266
ЦИФРОВІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
- Логвиненко В.М.** 2283
РОЛЬ САМОРЕФЛЕКСІЇ У РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ
- Мальцева О.Г., Данильченко Л.Т., Халєєва О.В., Подлуда І.А.** 2294
ДИРИГУВАННЯ ТА ХОРОВИЙ КЛАС У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА: ІННОВАЦІЙНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ВИМІР
- Марущак О.В., Шимкова І.В., Цвілик С.Д.** 2307
ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДЕКОРУ ТА ХУДОЖНЬОГО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ
- Мешко А.М., Руденченко А.А., Орленко О.С., Резніков О.В., Бровченко А.І.** 2322
3D-МОДЕЛЮВАННЯ: МІСТ МІЖ ТРАДИЦІЄЮ ТА ЦИФРОВИМ МАЙБУТНІМ УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОМИСТЕЦТВА
- Миронова Л.А., Ульянова В.О.** 2332
МЕТОДОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАННІ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Моца А.А., Богачов В.В., Слюсаренко О.Б.** 2344
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПЕРЕПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ДИСЦИПЛІН У ЗВО
- Муртазієв Е.Г., Кожевникова А.В.** 2357
ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ У ЗЗСО
- Нагаєв В.М., Заїка С.О., Грідін О.В., Безнос Є.О.** 2367
МОДЕЛЬ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ МЕНЕДЖЕРІВ АГРАРНИХ ФОРМУВАНЬ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ЇХ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

УДК 378.126

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1\(43\)-2283-2293](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1(43)-2283-2293)

Логвиненко Вікторія Михайлівна кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, м. Львів, <https://orcid.org/0000-0001-9273-1983>

РОЛЬ САМОРЕФЛЕКСІЇ У РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті досліджено саморефлексію викладача як важливий чинник розвитку культури академічної доброчесності у вищій освіті. Академічна доброчесність розглядається не лише як дотримання законодавчих норм таких як уникнення плагіату, забезпечення прозорого оцінювання та взяття на себе відповідальності за результати викладання та наукових досліджень, але й як формування моральної культури, що ґрунтується на цінностях, етичній усвідомленості та саморегуляції. Мета статті полягає у з'ясуванні ролі саморефлексії у розвитку культури академічної доброчесності викладача вищої школи та визначенні практичних інструментів, що сприяють формуванню рефлексивної й академічної культури педагога. Саморефлексія трактується як процес критичного осмислення власної педагогічної практики, оцінювання сильних і слабких сторін та визначення напрямів професійного розвитку. Вона виконує функцію внутрішнього контролю та моральної регуляції, сприяє чесності, справедливості й довірі у взаємодії зі здобувачами освіти.

До ефективних стратегій належать: ведення рефлексивного щоденника, використання відеорефлексії занять, складання портфоліо, застосування SWOT-аналізу та цифрових платформ. Ці інструменти не лише підвищують ефективність викладання, але й зміцнюють етичну основу освітньої діяльності, забезпечуючи прозорість і відповідальність в освітньому процесі. Зроблено висновок, що саморефлексія трансформує академічну доброчесність із зовнішньої вимоги у внутрішню цінність викладача, що гарантує сталість етичної культури у вищій школі. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на пошук ефективних підходів до інтеграції саморефлексії у щоденну професійну діяльність викладачів вищої школи, а також на організацію та проведення емпіричних досліджень щодо впливу саморефлексії на рівень академічної доброчесності викладачів та здобувачів освіти.

Ключові слова: саморефлексія викладача, академічна доброчесність, професійний розвиток, рефлексивна практика, педагогічна майстерність, освітній процес, академічна культура.

Lohvynenko Viktoriia Mykhailivna PhD in Philosophy, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Social Work, Management and Social Sciences, Lviv State University of Life Safety, Lviv, <https://orcid.org/0000-0001-9273-1983>

THE ROLE OF SELF-REFLECTION IN DEVELOPING ACADEMIC INTEGRITY IN HIGHER EDUCATION

Abstract. The article explores teacher self-reflection as a significant factor in the development of academic integrity culture in higher education. Academic integrity is considered not only as compliance with legal requirements such as avoiding plagiarism, ensuring transparent assessment, and taking responsibility for teaching and research outcomes, but also as the cultivation of moral culture based on values, ethical awareness, and self-regulation. The purpose of the article is to clarify the role of teacher self-reflection in the development of academic integrity culture in higher education and to identify practical tools that contribute to the formation of reflective and academic culture. Self-reflection is presented as a process of critically analyzing one's teaching practices, assessing strengths and weaknesses, and identifying directions for professional growth. It functions as an internal mechanism of moral regulation, enabling educators to maintain honesty, fairness, and trust in academic interactions. Practical strategies such as keeping a reflective journal, using video-reflection, compiling a teaching portfolio, applying SWOT analysis, and employing digital platforms are emphasized as effective means of integrating reflection into daily professional practice. These tools not only enhance teaching effectiveness but also strengthen the ethical foundation of academic activity, ensuring transparency and accountability in the educational process. The findings demonstrate that self-reflection transforms academic integrity from an external requirement into an internalized personal value, thereby contributing to the sustainability of ethical culture in higher education. Future research may be directed towards identifying effective approaches to integrating self-reflection into the daily professional activities of higher education teachers, as well as organizing and conducting empirical studies on the impact of self-reflection on the level of academic integrity among teachers and students.

Keywords: teacher self-reflection, academic integrity, professional development, reflective practice, pedagogical mastery, educational process, academic culture.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку вищої освіти питання академічної доброчесності набуває особливої актуальності оскільки вона виступає фундаментальною цінністю освітнього процесу, що забезпечує довіру до результатів навчання, наукових досліджень та професійної діяльності викладачів. Академічна доброчесність охоплює не лише дотримання законодавчо закріплених вимог, як от уникнення плагіату, прозорість оцінювання, відповідальність за результати науково-педагогічної роботи тощо, але й формування такої моральної культури учасників освітнього процесу, яка б стримувала будь-які прояви недоброчесності. У такому розрізі питання доречно апелювати до концепції ноології особистості, розробленої Г. Васяновичем та В. Онищенком, що акцентує на духовно-аксіологічних вимірах розвитку людини, а становлення особистості неможливе без постійного самопізнання, критичного осмислення власних дій та орієнтації на цінності [1]. Відтак особливого значення набуває педагогічна саморефлексія, яка є внутрішнім механізмом усвідомлення власних дій, критичного аналізу й корекції педагогічної практики та підтримки принципів чесності, відповідальності, довіри в академічному середовищі. Е. Petlák, спираючись на праці провідних науковців (Н. Altrichter, Р. Posch, R. Grütters, D. Schön, B. Muchacka, M. Kaleta-Witusiak, B. Walasek-Jarosz, A. Spalding, S. Rubin, T. Klemp та ін.), розглядає саморефлексію як процес осмислення власної викладацької діяльності. Цей феномен трактується як здатність дивитися на себе «ззовні», критично аналізувати власні думки, почуття й дії, оцінювати сильні та слабкі сторони та визначати «точки зростання». Названий вчений підкреслює, що саморефлексія означає не просте повернення до минулої педагогічної взаємодії, а її всебічне переосмислення з метою глибшого розуміння й навчання з досвіду, а рефлексивна практика у викладанні є одним з найважливіших джерел особистісного професійного розвитку та вдосконалення [2, с. 42]. Таким чином, саморефлексія постає як багатовимірний процес критичного осмислення власної педагогічної діяльності і спрямована на професійне зростання. Окрім цього, у контексті культури академічної доброчесності, вона стає інструментом внутрішнього контролю та моральної саморегуляції, допомагає усвідомлювати відповідальність за власні дії, уникати порушень доброчесності та формувати довіру до результатів освітньої діяльності. Отже, саморефлексія є не лише інструментом вдосконалення педагогічної майстерності, а й важливою складовою академічної культури викладача, що забезпечує цілісність і прозорість освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність академічного процесу можлива лише за умови глибокого усвідомлення та аналізу чинників, що на нього впливають. А. Литвин, розглядаючи теоретико-

методологічні засади педагогічних умов, виділяє особистісні (суб'єктні), які спрямовані на підвищення індивідуальних якостей і характеристик учасників освітньої взаємодії, зокрема умови розвитку особистості педагога, що передбачає рефлексивний підхід [3].

У сучасних дослідженнях, присвячених професійному розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників, значна увага приділяється саморефлексії.

Так, S. Myllykoski-Laine, A. Parpala, T. Hailikari та L. Postareff доводять, що систематичне застосування саморефлексії сприяє підвищенню якості викладання, розвитку педагогічної усвідомленості та професійного благополуччя викладачів, а також дозволяє краще адаптувати методи навчання до потреб здобувачів освіти. Результати проведеного ними дослідження свідчать, що діалогічна рефлексія, ініційована індивідуальною саморефлексією з актуальних питань, має бути системно інтегрована у практики закладів вищої освіти, адже вона здатна підтримувати як окремих викладачів, так і професійні спільноти [4]. Власне цю думку, свого часу, обґрунтовували S. Kurtts та B. Levin, які стверджували, що індивідуальна саморефлексія та самостійне опрацювання зворотного зв'язку є недостатніми - необхідний обмін досвідом і обговорення з колегами [5].

У свою чергу, E. Petlák, спираючись на власні емпіричні дані, показує, що саморефлексія є важливим процесом у педагогічно-дидактичній діяльності. Вчений підкреслює, що педагоги часто здійснюють саморефлексію спонтанно, без чітких цілей чи стратегії, що знижує її ефективність. Він пропонує структурований підхід, який включає послідовність етапів: реальність (усвідомлення досвіду «тут і тепер»), рефлексія (аналіз досягнень і результатів), фактори (визначення чинників впливу), рішення (шляхи змін і очікувані результати), результат (новий досвід і трансформація установок) [2].

Науковці розробляють і обґрунтовують методи та інструменти для підтримки високоякісної педагогічної діяльності. А. Јума розглядає практичні стратегії та підходи для впровадження саморефлексії у щоденну практику викладачів (ведення щоденника, співпрацю з колегами, постановку цілей) [6]. А. Parpala та L. Postareff презентують інструмент HowUTeach – авторську анкету для самоаналізу викладачів вищої школи, яка дозволяє систематично оцінювати власні педагогічні практики та отримувати структурований зворотний зв'язок [7]. М. Бужанська обґрунтовує необхідність систематичного аналізу власної роботи педагогом та пропонує використовувати для цього SWOT-аналіз [8].

Окрім окреслених тенденцій у вивченні саморефлексії як інструменту вдосконалення педагогічної майстерності, варто відмітити, що і в

новочасних дослідженнях академічної доброчесності дедалі більше уваги приділяється ролі рефлексивних практик. Так, N. Dalal, пропонує рефлексивний підхід до подолання випадків академічної недоброчесності, зокрема плагиату. Хоча основний акцент зроблено на саморефлексії здобувачів освіти, вчений підкреслює, що ефективність такого підходу залежить від усвідомленості, емпатії та майстерності діалогу з боку викладача. Це свідчить про те, що саморефлексія викладача є необхідною умовою для формування культури академічної доброчесності: лише рефлексивний педагог здатний створити простір для глибинного внутрішнього навчання студента, а рефлексивні практики мають потенціал для внутрішніх змін, які призводять до оригінальної роботи [9]. У сою чергу О. Висоцька стверджує, що доброчесність ґрунтується на свідомій саморефлексії, яка є не лише індивідуальною роботою, а й важливим чинником формування культури доброчесності у закладі вищої освіти [10]. Подібні акценти простежуються й у публікації Л. Панченко та Н. Радіонової, де зазначається, що академічна доброчесність не може зводитися лише до зовнішнього контролю, а потребує внутрішнього осмислення, морального самовиховання та щоденної практики культурного зростання [11]. Таким чином, як зарубіжні, так і українські дослідження підтверджують: саморефлексія викладача є важливим чинником у формуванні культури академічної доброчесності.

Мета статті - з'ясувати роль саморефлексії у формуванні культури академічної доброчесності викладача вищої школи та окреслити практичні інструменти, які сприяють розвитку рефлексивної та академічної культури педагога.

Виклад основного матеріалу. В сучасному освітньому дискурсі щодо розвитку професійної культури викладачів закладів вищої освіти, значна увага приділяється питанням усвідомлення і своєчасного оцінювання власної педагогічної діяльності. Ці процеси концептуалізуються у науковій літературі через поняття «рефлексія» та «саморефлексія», зміст яких, певною мірою, є відмінним. Рефлексія є ширшим поняттям і ми схиляємося до визначення яке запропонували М. Роганова, С. Рашидова та М. Роганов: «готовність і здатність здійснювати свідомий аналіз будь-якої професійної проблеми; уміння вирішувати проблему, переводячи її у конструктивне завдання діяльності, яке є мотивованим та свідомо визначеним» [12, с. 146-147]. Натомість саморефлексія – це конкретизований різновид рефлексії, який акцентує на аналізі власних думок, почуттів і поведінки. Цей термін більшою мірою використовується в англійськомовних наукових джерелах [2, 4, 6, 7, 14].

Ведучи мову про саморефлексію як складову культури академічної доброчесності звернемося до С. Birmingham, яка зазначає, що досвід

педагогічної рефлексії узгоджується з класичною чеснотою «phronesis» (практична мудрість) над якою, свого часу, розмірковував Аристотель, і яка передбачає моральний і разом з тим звичний спосіб життєдіяльності, що інтегрує мислення, почуття, бажання, рішення та дії в єдине ціле; здатність приймати правильні рішення у конкретних життєвих і моральних ситуаціях. Такий підхід дозволяє розглядати рефлексію не лише як інтелектуальний процес, а як моральну практику, що формує професійну культуру викладача [13]. У цьому контексті саморефлексія стає складовою культури академічної доброчесності, адже саме моральна спрямованість рефлексивної діяльності забезпечує чесність, відповідальність та справедливість у педагогічній практиці.

Саморефлексія є важливим фактором у практичній діяльності педагога, який прагне підвищити свою ефективність, зміцнити взаємозв'язок ідеального та реального явищ. Вона, як зауважує V. Liaudanske, є необхідною умовою успішної діяльності педагога, оскільки лише той педагог, який має добре розвинені навички саморефлексії, може досягнути себе, як фахівця, що навчає інших і прагне вдосконалити свою діяльність, а також зрозуміти інших (їхню мотивацію, освітні потреби та проблеми) [14]. Саморефлексія дозволяє критично оцінювати не лише методи викладання, але й відповідність освітньої діяльності принципам академічної доброчесності.

Освітянин, який практикує саморефлексію, здатний виявляти потенційні ризики порушення етичних норм, своєчасно коригувати власні дії та формувати атмосферу довіри у взаємодії зі здобувачами освіти.

Викладач вищої школи несе морально-правову відповідальність за результати своєї діяльності [15, с. 28-31], що ґрунтується як на дотриманні законодавчих норм, так і етичних принципів педагогічної взаємодії. Тож саморефлексія охоплює усвідомлення принципів доброчесності, критичний аналіз власних знань і методів викладання, а також здатність оцінювати їх відповідність етичним стандартам. Це проявляється у відповідальному ставленні до використання джерел, прагненні до об'єктивності в оцінюванні та забезпеченні прозорості освітнього процесу.

Важливим є й уміння викладача контролювати власні емоційні реакції, зберігати врівноваженість у складних ситуаціях та уникати упередженості, що сприяє формуванню справедливих і довірливих взаємин із здобувачами освіти. Саморефлексія знаходить своє відображення у практичних діях: удосконаленні методів викладання, корекції форм оцінювання, впровадженні чітких і прозорих процедур, які дозволяють своєчасно виявляти та усувати можливі порушення доброчесності. Водночас вона формує внутрішню мотивацію дотримуватися принципів академічної доброчесності не лише як зовнішньої вимоги, а як особистої цінності, що

забезпечує сталість моральної культури та її інтеграцію у професійну діяльність.

Розвиток саморефлексії викладача потребує використання конкретних інструментів, які допомагають систематизувати цей процес та інтегрувати його у щоденну професійну діяльність. Це можуть бути як традиційні прийоми (ведення педагогічного щоденника, що дозволяє відстежувати динаміку професійного розвитку; відеорефлексія занять, записаних, до прикладу, на платформі Microsoft Teams, що дозволяє виявити хиби у проведенні заняття, оцінити використані методи, а також власну поведінку, рівень прозорості та справедливості у взаємодії із здобувачами; складання портфоліо викладача, що допомагає виявити сильні сторони, спланувати напрямки для вдосконалення, стимулює професійний розвиток загалом та ін.) так і сучасні цифрові платформи та аналітичні інструменти (HowU Teach, SWOT та ін.). В контексті формування культури академічної доброчесності зосередимо увагу на кількох дієвих методах, (втім вони не вичерпують увесь арсенал).

А. Јута розглядає ведення рефлексивного щоденника як одну з ключових стратегій розвитку саморефлексії педагога. Він підкреслює кілька важливих аспектів:

1) Документування досвіду. Щоденник створює простір для фіксації думок, спостережень та інсайтів щодо викладання. Це дозволяє педагогу не лише зберігати власні роздуми, а й повертатися до них у майбутньому, відстежуючи прогрес і зміни у професійній діяльності.

2) Структурованість рефлексії. Використання спеціальних запитань чи підказок («Що вдалося сьогодні?», «Які труднощі виникли?») допомагає спрямувати увагу на ключові моменти заняття та здійснити більш глибокий аналіз. Такий підхід дозволяє виявляти сильні сторони, слабкі місця та знаходити можливі рішення.

3) Метакогнітивна усвідомленість. Через щоденник педагоги розмірковують над власними мисленнєвими процесами, стратегіями прийняття рішень та методами навчання. Це сприяє формуванню здатності критично оцінювати власні дії та приймати більш обґрунтовані педагогічні рішення.

4) Професійне зростання. Регулярне ведення щоденника допомагає педагогам бачити закономірності у власній практиці, відстежувати розвиток компетентностей та планувати подальше вдосконалення [6].

Ведення щоденника забезпечує структуровану рамку для аналізу власної діяльності, сприяє розвитку метакогнітивної усвідомленості та дозволяє відстежувати професійний прогрес. Таким чином, щоденник виступає не лише інструментом самопізнання, а й засобом підвищення ефективності викладання та формування професійної ідентичності.

А. Parpala та L. Postareff пропонують використовувати HowUTeach, анкету, що розроблена для викладачів вищої освіти із відповідними вимірюваннями для навчальних процесів, досвіду автономії та підтримки колег, а також самоефективності та професійного вигорання [7, с. 63]. Структура HowUTeach передбачає кілька частин. Блок «Підходи до викладання» дозволяє оцінити, наскільки учасник опитування орієнтується на інтерактивність, рефлексивність, інформаційно-трансмисивний стиль чи організованість. Це дає змогу сформуванню комплексне уявлення про педагогічні стратегії та їхній вплив на якість навчання. Блок 2 «Досвід робочого середовища та професійної спільноти» містить запитання пов'язані із автономією та підтримкою колег. Це дозволяє оцінити рівень свободи викладача у прийнятті рішень щодо змісту та методів навчання, а також ступінь підтримки з боку колег і академічної спільноти. Автономія позитивно впливає на мотивацію викладачів, а підтримуюче професійне середовище сприяє їхньому педагогічному розвитку. Іншим важливим компонентом опитувальника є блок 3 – «Самоефективність», де необхідно оцінити твердження за п'ятибальною шкалою, що дозволить визначити рівень впевненості у власних педагогічних навичках та здатності ефективно організовувати освітній процес. Для підтримки викладачів та їхнього викладання цей інструмент передбачає зворотний зв'язок за результатами опитувальника (counter feedback). Після заповнення анкети респонденти отримують інтерпретаційний ключ, який пояснює значення їхніх результатів. Це допомагає усвідомити сильні та слабкі сторони власної викладацької діяльності, а також отримати рекомендації щодо її вдосконалення. HowUTeach був апробований у кількох університетах, а результати підтвердили його валідність та практичну користь як у традиційному, так і в онлайн-навчанні [7].

М. Бужанська пропонує застосування SWOT-аналізу. Цей метод дозволяє структурувати проблемні ситуації, глибше усвідомити ресурси, що потребують розвитку, а також здійснювати моніторинг внутрішнього й зовнішнього освітнього середовища. Використання SWOT-аналізу забезпечує своєчасне виявлення нових можливостей, допомагає уникати потенційних ризиків і сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо вдосконалення освітнього процесу. Така методика не обмежується функцією оцінювання, а стає інструментом стратегічного планування, який стимулює професійний саморозвиток викладача, формує його дослідницькі навички та сприяє утвердженню професійної ідентичності [8].

Отже, розглянуті теоретичні підходи та практичні інструменти демонструють, що саморефлексія викладача є не лише засобом удосконалення професійної діяльності, а й важливим чинником формування

культури академічної доброчесності. Вона поєднує інтелектуальний та моральний виміри педагогічної практики, забезпечує прозорість освітнього процесу та сприяє утвердженню етичних стандартів у взаємодії із здобувачами освіти. Саме тому, підсумовуючи викладене, варто окреслити ключові висновки дослідження.

Висновки. Саморефлексія викладача є важливим чинником розвитку академічної доброчесності у вищій школі, оскільки сприяє усвідомленню етичних принципів, формуванню внутрішньої відповідальності та довіри в освітньому середовищі. Вона виступає інструментом професійного вдосконалення та моральної саморегуляції, що забезпечує прозорість освітнього процесу та об'єктивність оцінювання. Практичні інструменти (рефлексивний щоденник, відеорефлексія занять, портфоліо викладача, SWOT-аналіз, цифрові платформи) допомагають систематизувати процес саморефлексії та інтегрувати його у щоденну діяльність викладача. Саморефлексія трансформує академічну доброчесність із зовнішньої вимоги у внутрішню цінність, що забезпечує сталість моральної культури та її інтеграцію у професійну практику.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на пошук ефективних підходів до інтеграції саморефлексії у щоденну професійну діяльність викладачів вищої школи, а також на організацію та проведення емпіричних досліджень впливу саморефлексії на рівень академічної доброчесності викладачів та здобувачів освіти.

Література:

1. Васянович Г. П., Онищенко В. Д. Ноологія особистості: навчальний посібник для студентів і викладачів Львів: Сполом, 2007. 217 с.
2. Petlák E. Self-reflection as basis of a teacher's work. Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja. 2021. Т. 36, № 3–4. Р. 41–54
3. Литвин А. В. Методологічні засади поняття «педагогічні умови» : практичний посібник. 3-є вид., доп. Львів : ЛДУБЖД, 2022. 90 с.
4. Myllykoski-Laine S., Parpala A., Hailikari T., Postareff L. Using self-reflection to support higher education teaching. Reflective Practice. 2024. Vol. 25, No. 5. P. 589–604. DOI: <https://doi.org/10.1080/14623943.2024.2376784>
5. Kurtts, S. A., Levin, B. B. Using peer coaching with preservice teachers to develop reflective practice and collegial support. Teaching Education. 2000. Vol. 11, No. 3. P. 297–310. DOI: <https://doi.org/10.1080/713698980>
6. Juma, A. A. Self-reflection in teaching: A comprehensive guide to empowering educators and enhancing student learning. International Journal of Science and Research Archive. 2024. Vol. 12, No 1. P. 2835–2844. DOI: <https://doi.org/10.30574/ijrsra.2024.12.1.1113>
7. Parpala A., Postareff L. Supporting high-quality teaching in higher education through the HowUTeach self-reflection tool. Ammattikasvatuksen aikakauskirja. 2021. Vol. 23, No. 4. P. 61–67. DOI: <https://doi.org/10.54329/akakk.113327>

8. Бужанська М. В. SWOT-аналіз – основа самооцінювання педагогічної діяльності. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки, 2023, № 72, с. 22–30. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2023-72-03>
9. Dalal N. Responding to plagiarism using reflective means. International Journal for Educational Integrity. 2015. Vol. 11, No. 1. P. 4. DOI: 10.1007/s40979-015-0002-6
10. Висоцька О. Академічна доброчесність як форма соціального контролю: механізми та філософське підґрунтя. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія: Філософія. Педагогіка. 2024. Т. 2, № 2. С. 9–18. DOI: 10.54891/2786-7013-2024-2-2
11. Панченко Л., Радіонова Н. Доброчесність у практиках освітньої життєтворчості. Філософія освіти. Philosophy of Education. 2025. Т. 31, № 1. С. 155–165. DOI: 10.31874/2309-1606-2025-31-1-9
12. Роганова М. В., Рашидова С. С., Роганов М. М. Професійна рефлексія викладача закладу вищої освіти як умова його педагогічної культури. Духовність особистості: методологія, теорія і практика, 2023, №1(105), с. 141–151. DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2023-105-1-141-151>
13. Birmingham C. Experiencing pedagogical reflection as the virtue phronesis. Reflective Practice, 2023, Vol. 24, No. 5, pp. 604–617. DOI: <https://doi.org/10.1080/14623943.2023.2212888>
14. Liaudanske, Vilma. Self-reflection as a tool of professional identity formation of future pedagogues. Humanities Studies : Collection of Scientific Papers. 2021. Vol. 9(86). P. 91–100. doi: <https://doi.org/10.26661/hst-2021-9-86-10>
15. Васянович Г. П. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Львів: Ліга-прес, 2000. 100 с.

References:

1. Vasyanovych, H. P., & Onyshchenko, V. D.. (2007). Noolohiia osobystosti [Noology of personality: a manual for students and teachers]. Lviv: Spolom [in Ukrainian]
2. Petlák, E. (2021). Self-reflection as basis of a teacher's work. Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, 36(3–4), 41–54.
3. Lytvyn, A. V. (2022). Metodolohichni zasady poniattia «pedahohichni umovy» [Methodological foundations of the concept «pedagogical condition»] (3rd ed., rev.). Lviv: Lviv State University of Life Safety [in Ukrainian]
4. Myllykoski-Laine, S., Parpala, A., Hailikari, T., & Postareff, L. (2024). Using self-reflection to support higher education teaching. Reflective Practice, 25(5), 589–604. <https://doi.org/10.1080/14623943.2024.2376784>
5. Kurtts, S. A., & Levin, B. B. (2000). Using peer coaching with preservice teachers to develop reflective practice and collegial support. Teaching Education, 11(3), 297–310. <https://doi.org/10.1080/713698980>
6. Juma, A. A. (2024). Self-reflection in teaching: A comprehensive guide to empowering educators and enhancing student learning. International Journal of Science and Research Archive, 12(1), 2835–2844. <https://doi.org/10.30574/ijrsra.2024.12.1.1113>
7. Parpala, A., & Postareff, L. (2021). Supporting high-quality teaching in higher education through the HowU Teach self-reflection tool. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 23(4), 61–67. <https://doi.org/10.54329/akakk.113327>
8. Buzhanska, M.V. (2023). SWOT-analiz – osnova samootsiniuvannia pedahohichnoi diialnosti [SWOT analysis – basis of self-assessment of pedagogical activity]. Visnyk

Lvivskoho Torhovelno-Ekonomichnoho Universytetu. Ekonomichni Nauky, (72), 22–30. <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2023-72-03> [in Ukrainian]

9. Dalal, N. (2015). Responding to plagiarism using reflective means. *International Journal for Educational Integrity*, 11(1), 4. <https://doi.org/10.1007/s40979-015-0002-6>

10. Vysotska, O. (2024). Akademichna dobrochesnist yak forma sotsialnoho kontroliu: mekhanizmy ta filosofske pidgruntia [Academic integrity as a form of social control: mechanisms and philosophical foundations]. *Visnyk Dniprovskoi akademii neperervnoi osvity. Seriya: Filosofiia. Pedahohika*, 2(2), 9–18. <https://doi.org/10.54891/2786-7013-2024-2-2> [in Ukrainian]

11. Panchenko, L., & Radionova, N. (2025). Dobrochesnist u praktykakh osvitnoi zhyttietvorchosti [Integrity in the practices of educational life-creation]. *Filosofiya Osvity. Philosophy of Education*, 31(1), 155–165. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2025-31-1-9> [in Ukrainian]

12. Roganova, M.V., Rashidova, S.S., & Roganov, M.M. (2023). Profesiina refleksiiia vykladacha zakladu vyshchoi osvity yak umova yoho pedahohichnoi kultury [Professional reflection of a teacher of higher education as conditions of their pedagogical culture]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka*, 1(105), 141–151. <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2023-105-1-141-151> [in Ukrainian]

13. Birmingham, C. (2023). Experiencing pedagogical reflection as the virtue phronesis. *Reflective Practice*, 24(5), 604–617. <https://doi.org/10.1080/14623943.2023.2212888>

14. Liaudanske, V. (2021). Self-reflection as a tool of professional identity formation of future pedagogues. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*. Vol. 9(86), pp. 91–100. <https://doi.org/10.26661/hst-2021-9-86-10>

15. Vasyanovych, H. P. (2000). *Pedahohika vyshchoi shkoly: Navchal'no-metodychnyi posibnyk* [Pedagogy of higher education: A teaching-methodical manual]. Lviv: Liha-pres [in Ukrainian]